

vadu předpoklad soudu prvního, že žalobce zůstal »ve smyslu právním« ve službách Františka N-a a byl pouze přechodně, dokud se prodávalo přidělené oděvní zboží, svým zaměstnavatelem »propůjčen« místní hospodářské radě, poněvadž to nikterak nevyklučuje, že žalobce byl zároveň také ve službách místní hospodářské rady. Názor prvního soudu, že žalobce byl pouze vůči Františku N. ve smluvním poměru služebním, jest dle toho, co uvedeno, nesprávný. Soud první stolice však vycházející z tohoto mylného názoru nepokládal za potřebí zabývat se otázkou, zda žalobce dostal od místní hospodářské rady platně ve smyslu zákona o obchodních pomocnících (po případě ve smyslu nařízení ze dne 9. ledna 1919, čís. 15 a ze dne 28. února 1919, čís. 108 sb. z. a n.) výpověď ke dni 1. dubna 1919, a řešil otázku nemocenského pojištění také jen s onoho nesprávného hlediska právního. Řízení v první stolici zůstalo tedy kusým a poněvadž soud odvolací nezjednal v tom směru nápravy, ač žalobce již v odvolacím spise vytýkal v podstatě totéž, co nyní uvádí v dovolání, stíženo jest touž vadou i řízení odvolací (§ 503 čís. 2 c. ř. s.).

Čís. 662.

Pojistka, již dle pojišťovacích podmínek lze postoupiti, zastaviti nebo zciziti jen se souhlasem pojišťovatele nebo při níž jest mu dle pojišťovacích podmínek vyhrazeno právo, zkoumati oprávněnost majitele pojistky, není cenným papírem majiteli svědčícím.

(Rozh. ze dne 14. září 1920, Rv I 372/20.)

Žalovaná pojišťovací společnost uzavřela r. 1899 s Bedřichem B. pojišťovací smlouvu, zavázavši se vyplatiti mu pojištěný peníz nejpozději dne 4. března 1919, po případě při dřívějším jeho úmrtí. Všeobecné pojišťovací podmínky stanovily mimo jiné, že ku převodu, zástavě nebo prodeji pojistky osobě třetí jest třeba souhlasu ředitelství (§ 2), a že pojištěný peníz jest, není-li v polici pojišťovnou uznána jiná osoba za oprávněnou, vyplatiti majiteli police, jenž pokládá se za oprávněna a jehož legitimaci pojišťovna jest oprávněna zkoumati, nejsouc však k tomu povinna (§ 9). Pojištěný Bedřich B. stal se ve světové válce nezvěstným. Žalobce — osoba to pojištěnému cizí — domáhal se na pojišťovně vyplacení pojištěného peníze, tvrdě, že pojistka byla mu r. 1910 předána nyní již zemřelým otcem pojištěného. Pojišťovna výplatu odmítla opírajíc se o uvedené pojišťovací podmínky. Žaloba proti pojišťovně byla s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c e zamítnuta, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolatel trvá na svém názoru, že pojistka, o kterou jde, jest papírem na majitele znějícím a že ho pouhé držení její k přijetí pojistné sumy opravňuje. Právní povaha papíru majiteli znějícího nese ovšem sebou, že dle obsahu jeho závazek jím založený má býti doručiteli plněn, tak že již ta okolnost, že doručitel papír v rukou má, ho legitimuje a opravňuje plnění žádati a přijmouti, aniž by byl povinen dokazovati, že mu byl papír postoupen (§ 1393 obč. zák.). Avšak v tomto případě byla tato práva

z povahy papíru majiteli znějícího plynoucí podmínkami k pojistce připojenými omezena a to jednak odstavcem 2. §2, dle kterého jest v postupu, zástavě a prodeji pojištění třetí osobě potřeba svolení ředitelství žalované společnosti, jednak stanovením § 9, dle něhož jest žalovaná společnost oprávněna zkoumati legitimaci majitele pojistky. Těmito ustanoveními ztrácí sporná pojistka právní povahu papíru doručiteli znějícího i kdyby jinak za takový pokládána býti mohla. Názor dovolatelův, že ustanovení § 9 podmínek obsahuje jen všeobecně platnou právní normu, dle které plnění obmyslného dlužníka závazku nezbavuje, nelze sdíleti, neboť žalovaná společnost si vyhradila v tomto řádu právo, zkoumati legitimaci beze všeho omezení, tedy v každém případě, nikoli jen v případě obmyslnosti, a jest jí tím ponecháno na vůli, chce-li tohoto práva použití čili nic. Rovněž nelze sdíleti názor dovolatelův, že si obě shora citovaná ustanovení pojišťovacích podmínek odporují. Žalobce udává, že mu pojistka byla odevzdána Vilémem B-em, otcem pojištěného Bedřicha B-a. Nebyl tedy původně z pojistky oprávněn žalobce, nýbrž Vilém B. a není také sporu o tom, že převod pojistky na žalobce se stal bez svolení žalované společnosti. Za těchto okolností byla žalovaná společnost tím spíše oprávněna použití ustanovení § 9 podmínek a zkoumati žalobcovu legitimaci a lze důvodně míti za to, že by sotva na tomto svém právu trvala, kdyby k převodu pojistky na žalobce byla dala své svolení. Obě ustanovení si tedy neodporují, nýbrž vzájemně se doplňují.

Čís. 663.

Nelze mluvit o lichvě, dal-li si věřitel na úhradu své ohrožené pohledávky postoupiti o něco vyšší pohledávku dlužníkovu.

(Rozh. ze dne 14. září 1920, Rv I 388/20.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu na 300 K podali žalovaní námítky, v nichž uplatňovali proti směneční pohledávce započtením pohledávku, která jim vznikla tím, že žalobce, využívaje jejich peněžní tísně, dal si r. 1918 poskytnouti na úhradu své pohledávky 1030 K pohledávku žalovaných proti firmě G. ve výši 1300 K, již pak zcela vydobyl, a že si dal kromě toho již dříve poskytnouti odměnu 100 K za zjednání zápůjček, tvrdíce, že jednání žalobcovu směřuje proti § 1 zákona o lichvě, čís. 275/1914 a že tudíž mohou dle § 7 cit. zák. požadovati vrácení příslušných penězů. Procesní soud první stolice uznal započítávanou pohledávku a platební příkaz zrušil. Důvody: Jednání žalující strany má všechny známky lichvy dle § 1 zákona ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák. a žalovaná strana proto dle § 7 téhož zákona právem požadovati může vrácení příslušných obnosů, byť i státní zastupitelství k trestnímu stíhání žalobcovu se nerozhodlo. Příslušející jí takto protipohledávku může strana žalovaná právem započtením namítati a poněvadž tak učinila, pomínil žalobní nárok dle § 1438 obč. zák. a platební příkaz musil býti zrušen. Odvolací soud ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Důvody: Nelze nazvati lichvou, da-li si věřitel na úhradu své ohrožené pohledávky postoupiti pohledávku, dlužníku proti třetí osobě i ve větší výši příslušející. Vždyť nedostalo se mu tím hotového